

## POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania K. K.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu  
o wysokość świadczenia,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 17 listopada 2025 r.,  
zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach  
z dnia 4 kwietnia 2025 r., sygn. akt III AUa 88/23,

**uchyla zaskarżone postanowienie.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 19 kwietnia 2024 r. oddalił apelację K. K. (odwołująca się) od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z 21 listopada 2022 r., XI U 2/22 oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu (organ rentowy) z 3 listopada 2021 r., którą ustalił wysokość emerytury od 1 czerwca 2015 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego oraz termin płatności na 20 dzień każdego miesiąca.

Odpis powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem został doręczony jej pełnomocnikowi w dniu 11 czerwca 2024 r. W dniu 17 grudnia 2024 r. skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach złożył pełnomocnik odwołującej się, wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 12.000 zł. W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy zakwestionował wskazaną

wartość przedmiotu zaskarżenia podnosząc, że z uwagi, iż przedmiotem sprawy jest wysokość emerytury to wartość przedmiotu zaskarżenia obliczana jest na podstawie art. 22 k.p.c., tj. różnicy między wysokością świadczenia wypłacanego przez organ rentowy a wysokością świadczenia żądanego przez odwołującą się w skali jednego roku. Organ rentowy wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie wynosi 979 zł.

Postanowieniem z 4 kwietnia 2025 r. Sąd Apelacyjny na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia określoną w skardze kasacyjnej na kwotę 979 zł. Następnie Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z 4 kwietnia 2025 r., III AUa 88/23 odrzucił skargę kasacyjną wniesioną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19 kwietnia 2024 r. Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość emerytury, więc dotyczyła prawa majątkowego, odnośnie którego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uwarunkowana wykazaniem wartości przedmiotu zaskarżenia w wysokości co najmniej dziesięciu tysięcy złotych. Pełnomocnik odwołującej się wnosząc skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wskazała, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 12.000 zł. Jednakże organ rentowy podniósł, że wartość ta wynosi 979 zł i przedstawił na tą okoliczność stosowne wyliczenia. Sąd Apelacyjny mając na uwadze stanowiska stron, na podstawie art. 25 k.p.c., sprawdził wartość przedmiotu zaskarżenia przedstawioną przez odwołującą się i ustalił, że wynosi ona 979 zł, czyli kwotę niższą niż dziesięć tysięcy złotych i uznał skargę kasacyjną za niedopuszczalną.

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego złożyła odwołująca się zaskarżając je w całości i zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych przez ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 979 zł, zamiast ustalenia, że kwota ta wynosi co najmniej 12.000 zł,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że odwołująca się „przeszła na emeryturę” w 2015 r., choć stało się to dopiero w 2021 r., co miało wpływ na wysokość obliczonej emerytury w wieku powszechnym, skoro do

ustalenia wysokości emerytury przyjęto średnie dalsze trwanie życia z 2015 r., a nie na dzień obliczenia emerytury i podjęcia jej wypłaty z 2021 r., oraz:

- naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie: art. 25 § 1 k.p.c. przez błędne sprawdzenie i ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanej w skardze kasacyjnej, dokonane w oderwaniu od okoliczności faktycznych sprawy i zarzutów skargi kasacyjnej, czego skutkiem było zaniżenie wartości przedmiotu zaskarżenia (ustalenie jej na 979 zł zamiast 12.000 zł); art. 25 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. przez błędne sprawdzenie i ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia bez powołania biegłego sądowego, w sytuacji gdy prawidłowe wyliczenie wartości przedmiotu zaskarżenia wymagało wiadomości specjalnych, bowiem jak wskazywał organ jego system nie dawał możliwości przeliczenia wysokości świadczenia zgodnie z wnioskami skargi kasacyjnej; art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. przez bezpodstawne odrzucenie skargi kasacyjnej mimo spełnienia wymaganego progu wartości przedmiotu zaskarżenia (w realiach sprawy wartość ta przekraczała ustawowe 10.000 zł); art. 327<sup>1</sup> § 1 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. przez lakoniczne oraz wybiórcze uzasadnienie postanowienia, z którego nie wynika w jaki konkretny sposób ustalono fakty oraz wyliczenia stanowiące podstawę do wydania orzeczenia oraz przyczyn dla których innym dowodom, twierdzeniom (w tym w szczególności wyliczeniom odwołującej się) Sąd odmówił wiarygodności, które to braki uniemożliwiają efektywną kontrolę odwoławczą orzeczenia.

Odwołująca się wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 4 kwietnia 2025 r. w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej oraz przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, w trybie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. kontrolę punktu 1 postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 4 kwietnia 2025 r. w przedmiocie ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia określonego w skardze kasacyjnej i jego zmianę przez ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia zgodnie z treścią skargi kasacyjnej na kwotę 12.000 zł, zarzucając temu rozstrzygnięciu naruszenie art. 22 k.p.c. w zw. z art. 21 k.p.c. wskutek jego błędnej wykładni i przyjęcia, że do wyliczenia wartości przedmiotu sporu należy przyjąć treść decyzji ZUS z 2015 r., a nie jak prawidłowo wskazuje odwołująca się treść decyzji z 2021 r., oraz braku doliczenia

ewentualnego świadczenia zaległego oraz dodatkowo powielając zarzuty zawarte w niniejszym zażaleniu, z wyłączeniem zarzutu dotyczącego uzasadnienia, gdyż przedmiotowe postanowienie nie podlegało uzasadnieniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie w zakresie naruszenia art. 25 § 1 k.p.c., a w konsekwencji art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. Wszystkie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są co do zasady sprawami o prawa majątkowe i tak należy je traktować. Zgodnie art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że wymienione kategorie spraw mają charakter majątkowy, jednak wartość przedmiotu zaskarżenia nie determinuje dopuszczalności skargi kasacyjnej, która w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przysługuje co do zasady wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi co najmniej 10.000. Do skargi kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie nie ma zastosowania wyłączenie ze zdania drugiego art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c. Nie jest to sprawa o przyznanie lub o wstrzymanie emerytury lub renty albo o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Decyzją z 3 listopada 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wysokość emerytury skarżącej, jednak - zdaniem odwołującej się - zaniżył świadczenie wskutek błędnego uwzględnienia wcześniejszej decyzji z 19 czerwca 2015 r. Odwołująca się w postępowaniu podnosiła, że przyjęta w zaskarżonej decyzji metoda obliczeń narusza jej prawa ponieważ nie uwzględnia wyroków Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r., P 20/16 oraz z 15 listopada 2023 r., P 7/22 dotyczących zasad waloryzacji kapitału początkowego i składek, zwłaszcza dla osób z rocznika 1953. W ocenie skarżącej prawo do emerytury powinno być ustalone dopiero od 2021 r., z zastosowaniem nowego współczynnika średniego dalszego trwania życia (odpowiadającego wiekowi w 2021 r., tj. ok. 173 miesięcy zamiast 242 miesięcy) oraz z doliczeniem dodatkowej waloryzacji składek za lata

2015-2021. Należy zatem podkreślić, że zaskarżoną decyzją nie przyznano odwołującej się prawa do emerytury, lecz dokonano jej przeliczenia. Przedmiotem sporu jest więc nie prawo lecz wysokość świadczenia. W konsekwencji tego skarga kasacyjna w niniejszej sprawie byłaby dopuszczalna wówczas, gdyby wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła co najmniej 10.000 zł. Odwołująca się oznaczyła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 12.000 zł.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd prawny, w myśl którego samo wskazanie przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną stanowi spełnienie wymagania formalnego stawianego przez ten przepis, który w tym zakresie wymaga jedynie oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Na tym etapie, kontrola ogranicza się do zachowania wymagań formalnych, niedopuszczalna jest natomiast kontrola merytoryczna. Nie ma zatem podstaw do uznania, że elementem określenia rozważanej wartości jest wskazanie i wyjaśnienie przyjętej metody wyliczenia wartości przedmiotu sporu. Wymaganie wskazania przez stronę tej wartości nie może być też rozumiane jako podanie wartości, która nie będzie mogła być zakwestionowana przez sąd lub drugą stronę procesu. Stawianie takiego wymagania, byłoby nieuzasadnione. Nie wynika ono również z przepisów prawa. W szczególności sprecyzowaniu tej wartości w przypadkach rodzących wątpliwości służy możliwość jej sprawdzenia przez sąd w trybie określonym w art. 25 § 1 k.p.c. Przyjęcie takiej wykładni nie zagraża celom kontroli dopuszczalności skargi kasacyjnej, ponieważ w razie, gdy sąd kontrolujący tę dopuszczalność poweźmie wątpliwości co do prawidłowego oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, to ma prawo i obowiązek jej sprawdzenia. W tym celu sąd może zarządzić dochodzenie, o którym stanowi art. 25 § 1 k.p.c. i po jego zakończeniu wydać postanowienie określające prawidłową wartość przedmiotu zaskarżenia. Ustawodawca określenie rodzaju czynności dochodzeniowych pozostawił uznaniu sądu. Dochodzenie może między innymi obejmować zwrócenie się do pełnomocnika strony o wskazanie metody, którą strona przyjęła, określając wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną. Tego rodzaju wystąpienie do strony nie może jednak, jako niemające na celu uzupełnienia braku formalnego skargi, prowadzić do jej odrzucenia, jeśli strona nie zajmie stanowiska w tej kwestii albo gdy sąd uzna przedstawione wyjaśnienie za błędne lub niewystarczające (por.

postanowienia Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., II UZ 74/13 , OSNP 2015 Nr 7, poz. 104, z 21 lipca 2015 r., III UZ 4/15, LEX nr 2051112; z 19 maja 2016 r., II UZ 7/16, LEX nr 2057621; z 17 września 2020 r., II UZ 13/20, LEX nr 3208651, z 6 czerwca 2023 r., II UZ 32/23, LEX nr 3566107).

W rozpoznawanej sprawie odwołująca się w skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 12.000 zł. Natomiast w odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy zakwestionował wskazaną wartość przedmiotu zaskarżenia podnosząc, że z uwagi, iż przedmiotem sprawy jest wysokość emerytury to wartość przedmiotu zaskarżenia obliczana jest na podstawie art. 22 k.p.c., tj. różnicy między wysokością świadczenia wypłacanego przez organ rentowy o wysokością świadczenia żądanego w skali jednego roku. Organ rentowy wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie wynosi 979 zł. Tymczasem skarżąca odwołała się do treści skargi kasacyjnej, w której podano metodę przeliczenia przyznanej emerytury. Podkreśliła, że uwzględnienie właściwej daty nabycia prawa do emerytury (2021 r. zamiast 2015 r.), zastosowanie prawidłowego współczynnika dalszego trwania życia i pełnej waloryzacji składek wpłynęłoby na wysokość świadczenia oraz konieczność wypłaty świadczeń zaległych. Z wyliczeń odwołującej się wynika, że emerytura powinna być wyższa co najmniej o ok. 1.000 zł miesięcznie w porównaniu do kwoty ustalonej w decyzji z 2021 r. (która bazowała na założeniach z 2015 r.).

Ocena, czy żądanie odwołującej się jest uzasadnione w świetle obowiązujących przepisów, nie może być dokonywana na etapie sprawdzania wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, gdyż stanowi ona istotę rozstrzygnięcia merytorycznego (por. np. powołane postanowienie w sprawie II UZ 32/23). W toku czynności sprawdzających i ustalania wysokości hipotetycznej emerytury w ramach kontroli dopuszczalności skargi kasacyjnej należało natomiast uwzględnić stanowisko strony skarżącej w tej kwestii. W konsekwencji trzeba stwierdzić, że Sąd drugiej instancji nie dysponował obliczeniami pozwalającymi na zanegowanie podanej przez odwołującą się wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego. Przy ocenie dopuszczalności skargi kasacyjnej powinna więc

obowiązywać wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana przez odwołującą się, a ta (to jest 12.000 zł) przewyższa minimalną kwotę z art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

[a.ł.]